

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁR

A kiadóhivatalban átvéve.
Egyes évre 10 k.
Nagyedévre 6
Külföldi hához fordva.
Egyes évre 20 kor.
Nagyedévre 5
Videki postán szállítva.
Egyes évre 24 kor.
Nagyedévre 6
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hetedik és
harmadik napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszam
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetők és hirdetőik a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 275. szám. Nagyvárad. Csütörtök 1915 december 2.

A szerb király és trónörökös menekülése Prizrendből.

17,000 fogoly, 50 ágyu a prizrendi zsákmány

Szófia, december 1. (Hivatalosan jelentik a november 24-iki hadműveletekről)

Délkeleti csapataink rövid, de döntő fontosságú harc után elfoglalták Prizrend városát. 16—17000 foglyot ejtettünk, 50 tábortábori ágyut és tarackot és 20,000 fegyvert zsákmányoltunk.

A foglyok előadása szerint november 28-án délután Péter király, Sándor trónörökös, Pasics miniszterelnök, Prubeszky orosz követ kíséret nélkül menekültek. Menekülésük célja nem ismeretes.

A Suharéka és Prizrend közti út szerben hagyott hadszerrel, ágyuval, lőszeres ládával, szekérroncsokkal és kimúlt állatokkal van a szoros értelemben befedve. Prizrendben 148 autóbusszt is zsákmányoltunk, amelyekkel a főhadiszállást és kormányt kellett volna elszállítani.

A prizrendi csata valószínűség szerint a szerb hadsereg elleni tulajdonképeni hadműveletek befejezését jelenti (Min. eln. sajtóosztály.)

Az antant seregét körülzárták a bolgárok.

Budapest, december 1. (Saját tud.) A november 28-iki bolgár hadműveletekről a bolgár főhadiszálláshoz érkezett bolgár miniszterelnöki távirat szerint az egész angol-francia hadsereg, kivéve a Blassic-hegytől délre Strumica ellen operáló osztagokat, a Vardar és a Cserna szögletében körül van zárva. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Kövess tábornok 67,000 szerbet fogott el novemberben.

Budapest, december 1. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

Csapatunk átkaroló mezdulattal Plevje felé nyomulnak elő. Egy hadoszlop a Gradina magaslatot támadja, a Metalka nyeregtől délkeletre. Egy másik a 10 km nyire északra levő fensíknak a montenegróiak által szorosán védett szélét.

A bolgárok Prizrendet 29-én délben elfoglalták.

Kövess tábornok serege novemberben 40,800 szerb katonát és 26,600 védhetőes korban levő szerbet fogott el, valamint 179 löveget és 12 gépfegyvert zsákmányolt. *Höfer.* (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A bolgár hivatalos jelentés.

Szófia, december 1. (M. T. I.) Paneev Dorev bolgár főkonzul a következő táviratot kapta Radoszlavov miniszterelnöktől:

Hivatalosan közlik: A napi jelentésekben, amelyeket eddig a haretéren levő vezérkarunk közölt, a hadműveleteket a megfelelő időpontban való állásukig nagy vonásokban ismertette, de nem tett említést azokról a hadszínterekről, ahol a helyzet abban az időben változatlan volt. Áll ez különösen a déli fronton, ahonnan az angolok és franciák télenessége következtében csak szórványosan jöttek hírek. Ennek következtében olyan fel-fogás kapott lábra, mintha a vezérkar inkább hallgatna, semhogy kudarcokról számoljon be.

A haretéren levő vezérkarunk ennek következtében közhírré teszi, hogy az angolok és franciák hadműveletei csupán a Cserna völgyére szorítottak és nemcsak hogy egyetlen lépéssel sem jutottak előbbre azon a vonalon, amelyet a mi csapataink megérkezés előtt elfoglalva tartottak, hanem még néhány kilométerrel hátrább vetették őket vissza és minden erőfeszítésük, hogy északkeleten áttörjenek, eredménytelen volt. Ma egyetlen egy szerb vagy francia katona sincs a Cserna balpartján. A Cserna folyó egész mentén a forrástól a Vardarba torkolásig a franciák és a szerbek visszavonulásuk utján minden hidat elpusztítottak, hogy így biztosítsák magukat. A jelentésekből meg kell állapítanunk, hogy az angol és francia sereg, annak a csapattestnek kivételével, amely Strumica ellen a Blassic-hegytől délre operál, abba a szögletbe van bezárva, amelyet a Vardar és a Cserna alkot.

A szerbek egyesülése a franciákkal lehetetlen.

Budapest, december 1. (Saját tud.) Szalonikiból jelenti a Havas-ügynökség: Miután a szerbek a Kaesani-azorost kiűrtették és visszavonultak, a franciákkal való egyesülés lehetetlenné váltak. A franciák a Demir kapunál összevonták haderejüket, ahol az operációs bázis lesz.

Divat értesítés elsőrangú női szabóság.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgy közönséget, hogy az őszi és téli divat összes újdonságai teljes választékban raktára érkeztek. Méret utáni rendemények leggyorsabban eszközöltetnek, kész női blousok, pongyolák, kabátok, divat kelmék, selymek, bársonyok, kalapok, vásznak, fehérneműk, ernyők, ridiculók, haisnyák, keztük, szőnyeg-, függöny-, paplanok és takarók legjobban beszerezhetők

Czillér Imre
nagyáruházában
Szent László-tér

12,000 orosz fogoly novemberben.

Budapest, december 1. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Nincs nevezetesebb esemény.

Az északkeleti arcvonalon osztrák-magyar főparancsnokság alatt álló szövetséges hadseregeknél november folyamán a foglyok száma, illetve a zsákmány 78 tiszt, 12,000 főnyi legénység és 32 géppuska.

Visszavert heves támadás a tolmeini hidfőnél

Budapest, dec. 1. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

A tegnapi nap az Isonzó harcivonalon általában csendesebben telt el, csak a tolmeini hidfőt támadták ismételtelen hevesen. Az ellenség eme előretörései tüzünkben omlottak össze.

Ma éjjel a Monte San Michele északi lejtője ellen az olasz tüzéség erős tüzelést kezdett. Egyidejűleg támadást intézett az ellenség a hegyesücs ellen — visszavertük. Az ellenség San Martinó körül megkísérelt támadásait is visszavertük. *Hófer.*

Németek robbantásai az angol hadállásban.

Berlin, december 1. A nagy főhadiszállítás jelenté:

Nyugati hadszíntér.

La Bassétól nyugatra esapatink egy nagy kiterjedésű robbantása jelentékeny károkat okozott az angol hadállásban. Egy angol és egy francia repülőgépet lelőttünk, a bentlőket elfogtuk.

Nincs ujság keleten.

Keleti hadszíntér.

Jelentős esemény nem történt.

Sikeres harcaink a szerbekkel.

Balkán hadszíntér.

Egyes helyeken sikeres harcaink voltak ellenséges utóvédekkel. Prizrendnél bolgár csapatok 15,000 szerbet elfogtak és sok hegyi ágyut és egyéb hadiszert zsákmányoltak. (Min. eln. sajtóoszt.)

A pápa akciója a fegyverszünetért.

Rotterdam, december 1. Rómából jelentik: A pápa — hír szerint — annak az óhajának adott kifejezést, hogy karácsony ünnepére fegyverszünetet szeretne létrehozni a háboruban álló katolikus és ortodox országok között. Kísérletet fog tenni arra nézve, hogy ezt elérje.

Buza Barna és Héderváry Lehel hazajönnek Franciaországból.

Budapest, december 1. (Saj. tud.) Buza Barna és Héderváry Lehel országgyűlési képviselők táviratozzák Franciaországból, hogy a francia kormány hazabocsátotta őket és Svájccon keresztül hazautaznak.

A görög válasz az antántnak.

Rotterdam, december 1. A Reuter-ügynökség jelentése szerint Görögország ma nyújtotta át válaszát az entente követeléseknek.

Az athéni kormány, miután az entente jegyzékéak bizonyos pontjaira, a melyek követelés formájában vannak megszövegezve még felvilágosítást vár, a válaszjegyzékben még nem ad feleletet. A görög kormány tanácskozni fog ezek fölött a javaslatok fölött ugyanabban a szellemben, mint a mely szellemben az első jegyzékre adott válaszát megszövegezte. Görögország elvben hajlandó az entente minden követelését teljesíteni, ha ez nem jelenti az ország semlegességének, vagy szuverén jogainak sérelmét.

Athén, december 1. (Magyar Távirati Iroda.) A Havas-ügynökség hivatalosan közli: illetékes részről eredő értesülés szerint a négyesszövetség fáradozásai arra irányulnak, hogy a görög kormány jegyzékét, a melyet tegnap adtak át az entente képviselőinek, világosabbá és kimerítőbbé tegyék. Párisból Athénbe állítólag olyan hírek érkeztek, hogy az angol francia szalonikii expedició tervét elejtették; ez a hír megerősítette Konstantin királyt ellenállásában. A görög király örült, hogy a szövetségesek abbahagyják a szalonikii hadműveleteket, mert ily módon halogathatja a szövetségesek követeléseinek teljesítését.

A román kamarában csak néhány russzofil van.

Bukarest, december 1. A parlament mai ülése, miután Millét tegnap esunyán megverték, aránylag nyugodt hangulatban folyt le. Említésre méltó, hogy az ülés alatt Take Jonesu és párthivei hosszú ideig tanácskoztak az ugynevezett elégedetlen liberális képviselőkkel, akiket saját éljaiknak akarnak megnyerni.

A kamara ülését délután három órakor nyitották meg. Elnökké Bratianu barátját, Misu Ferekidét választották meg 103 szavazattal 13 szó ellen. Az ülést ekkor felfüggesztették. A szenátus is délután három órakor tartotta ülését; elnökké Basila Missirt választották meg 67 szóval 12 szavazat ellenében.

A mai szavazás azt bizonyítja, hogy Filipescu és Take Jonesu párta össze vissza negyvenöt szavazattal rendelkezik, tehát olyan elenyésző kisebbségben van, amely a szilárd

helyzetű kormányt hiába próbálja megbuktatni.

A szerb hadsereg maradványai Albániában.

Rotterdam, dec. 1. Londonból táviratozzák: A mai athéni jelentések megerősítik a Star című ujság jelentését, hogy a szerb hadsereg teljesen kiüríti Szerbiát. A visszavonuló szerb sereg három uton menekül: Durazzo, Skutari és Dél-Albánia felé. A visszavonulást a rideg téli idő nagyon akadályozza. A szerbek a tábori ágyuk és a hegyi ágyuk egy részét magukkal viszik.

Velük vannak az összes tizenöt és tizenhét év között levő fiuk is, akiket máris katonai fegyelemben tartanak, hogy annak idején a hadsereget kiegészíthessék. Hozzávetőleges számítás szerint mintegy kétszázötvenezer ember megy Albánia felé. Legálább egy hónapig fog tartani, míg ez a csoport a hadsereg maradványával egyesülhet, a szerbek helyzete azonban rendkívül kritikussá válnék, ha a bolgár seregek utánuk vetnék magukat.

Az angolok ágyuzták Ostende környékét.

Amsterdam, december 1. A Telegraf közli, hogy egy angol hajóhad érkezett a belga keleti partvidékre és ágyuzta a német hadállásokat Zeebrüggetől Ostendéig. — Az ágyuzás két óra hosszat tartott.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 1.

Beöthy Pál elnök háromnegyed tizenegykor nyitotta meg ma a képviselőház ülését. Az elnöki jelentések után áttértek

az interpellációkra.

Polónyi Géza a következő interpellációt terjesztette elő:

Az 1848. évi 21. t.-e. az ország egész területére és annak minden ügyeire élő törvény erejével elrendeli, hogy „a nemzeti szin és az ország eimere jogaira visszahelyeztessék” A végrehajtó hatalom alkotmányunk értelmében csak a törvény rendelkezéseinek foganatosítására szorítkozhatik. Erre való tekintettel a miniszterelnök meggyeztetetőknek tartja e alkotmányokkal azt a királyi rendeletet, mely az önálló államiságunkat elhomályosító közös eimert megállapította?

A miniszterelnök hajlandó e az országot az iránt megnyugtanni, hogy a királyi kéziratnak ilyen előzete nincs és annak helyes értelmezése a birodalmi egységre való következtetést meg nem engedí?

Polónyi interpellációjára Tisza István hosszasan válaszolt. Válaszában kifejtette, hogy a cimereknél kikeltett fejezni, hogy a két állam eimere van egymás mellé helyezve. A kérdés megoldásánál két kardinális szempont volt irányadó, hogy kifejezésre jusson az osztrák császárság paritása, amelytől a magyar állam független állam, másrészt, hogy a színekben is kifejezésre jusson a paritás.

Polónyi replikája után Tisza kijelentette, ha a háboru területnagyságával járna, csakis Magyarország beleegyezésével lehet az új területek sorsáról dönteni. A eimerkérdésben a király utasítására Burián kidolgozza a részleteket a kormány felelősségével.

Ezután Bernáth Béla és Szabó István meginterpelláltak a földmivélségi minisztert, akinek válasza után felolvasták a király, Frigyes és Jenő főheresgek választáviratát.

Az ülés 3 órakor ért véget.

Görz bombázása.

Egy szemtanu levele a bombázott városból. — Egy bank-épület pusztulása. — A lakosság nyugodtan viselkedik.

Görz bombázása a legnagyobb heves-séggel folyik, az olasz tüzéség zápor mód-jára zudítja bombáit a városra, mint az agyázkodó sárkány, azonban minden erőlködése kudarcot vall: a város, az ősi, büszke város rombadól, de magát meg nem adja. Nem hiába jó részt magyar katonák örködnek a görzi fronton.

A város bombázásáról igen érdekes tudósítást közöl egy nagyváradi tanító, aki jelen volt a város egyik leghevesebb bombázásánál, impresszióit pedig levélbe öntötte és elküldte a messzi hegyek vidékéről, mint életének egyik nevezetes epizódját.

A levél, amely részint szemléltető leírásával, részint megható gondolataival tűnik ki, a következőképen hangzik..

... A lapokból olvashatták Görz bombázását. Egtem a vágytól, hogy mielőtt még romba lőnék — megnézhessem azt a várost, melynek birásáért oly nagy erőt fejtenek ki, oly sok vért ontanak hiába az olaszok. Mert, hogy rommá akarják tenni, az már bizonyos. Eddig kimélték, hisz előtt még két héttel is ódulákat szórtak szét repülők, hogy birtokukba veszik a ők ezt egészen komolyan hitték — *Görzöt*. De most már látják, hogy hiába minden erőlködésük, **kilenc hadtestük semmi-sült meg érte**. A művelt olaszok tehát hárbár módon állnak bosszút s fenekestől akarják felfordítani, hogy kő kövön ne maradjon. Hármán indultunk nov. 18 án, mikor a leghevesebb tüzelést jelezték, a szorongatott város felé: *Perényi* egy nagyváradi tanító, *Bodor Gyula* pesti színész és én, hol kocsin, hol „per pedes apostolorum.” Messziről látszott már a füstölő *Görz*, úgy nézett ki, mint egy óriási gyárváros, melynek égbenyuló kéményei okádják eszevesztetten a füstöt.

Vajcsia Draga t elhagyva már teljes egészében bontakozott ki a gyönyörű város. Barátságosan int felénk 5 emeletes érseki palotája, kupoláján a vörös keresztet hófehér zászló. Majd szembetűnik a pálma, olaj-, narancs-, citromfa ligetben egyszerű köntösében a közkórház, szintén lengő vörös keresztet zászlókkal, sőt még lapos, keleties stílusú tetejét is vörös-keresztet takarja, hogy már messziről is, hogy a felhőkön tuli magasból is, tisztán látható a légújító utasa, hogy itt egy humánus intézmény emelkedik, mely kiméletre szorul, hogy ott százan meg százan fekszenek és keresnek gyógyulást háboru okozta sebeiből. Hogy csakugyan megkiméli-e az ellenség bosszúja, az kétséges! Mert az olaszok fondor lelkületének a harc sikere a fok mérője, eszevesztett dühükben nem fogják ők kimélni talán még ezt sem, mint ahogy nem kimélték a *Via St. Petró*-n levő órági templomot sem.

Magas dombon áll teljes méltóságában a híres görzi vár s körülete felve meg lapulva — mint kolló szárnyai alá össze bujva a esírkék: apróbb kőházak a régi Görz évszázados kulturemlékével. Ezt még nem érte ellenség golyója, mintha az is tisztelné, megbecsülné a mult emlékeit! Annál jobban érzi az ellenség bosszút libegő tüzét az új, a modern Görz. Minden ágyuja ide van irányítva, hajszálpontossággal beállítva. **Belélték a gyönyörű posta palotát s vele szemben levő, a modern építészet remekét, egy neves bank 4 emeletes palotáját.** Éppen előttünk csapott bele egy gyújtó gránát.

A gránát a 3 ik emelet belsejében expodált. Hatalmas lángnyelvek esaptak ki az erős légnemástól porrá zúzott ablakon s körülölelték, körülgyaldosták az épület márvány oszlopát, mint a borostyán az erdők díszét, az évszázados tölgyet. Modern felszerelésével kivonult a tüzeltség, — tehetetlen itt emberi kéz, — jön egyik gránát a másik után pontos találattal.

Édes Istenem, mit érez az ember — még háboruban is — a nemtelen bosszúnak ily eudarságán!

Nem kevesebbet szenvednek a magánházak sem, a békés lakók esendes tűzhelyei. *Egyes utcák teljesen el vannak zárva*, ott már vastag nyoma a vandalizmusnak. Cirkáló katonák járják be a várost egykedvűen, a pusztító, romboló gránátrobbanásokra egy arcizmus sem rándul meg, mennek halált megvető bátorsággal a legexponáltabb helyeken, hogy ha van még rá szükség, segítségére legyenek a benszorult lakosoknak. *Ez a városrész már teljesen kihalt*, üzletek, privát lakások bezárva, csak itt ott látni egy-egy bátrabb kíváncsiskodót, amint egyes robbanások után a kapu alól kidugják fejüket.

A gránát által még nem szántott részen elég virágzó az élet, nem győzöm bámulni a görziek komoly nyugodtságát. *Az oszlopcsarnokos piacon rendezen áll a vásár*, az alkü, de az üzletek itt is zárva vannak, csak a vendéglők s a katonai felszerelések, ujság-, képeslapárusok tartanak nyitva. Ezekre jár most jó világ.

Be megyünk képeslapokat venni az olasz kereskedő, a velencei kalmár tola-kodó szemtelenségével kínálja portékáját. Innen nehéz lesz olcsón kiszabadulni. *Ma gyár ujságot is kaptunk: a Pesti Hirlapot és az Est-et.*

6 óra felé vehemensebben kezdődik a tüzelés, a katonaság megtisztítja az utcákat, szét eszik a pisac, becsukják az üzleteket, vendéglőket, megy, siet mindenki haza s bezárkózik otthonába, minha ott védve, oltalmazva lennének a gránátok, a bombák gyilkoló tüzetől...

Mily különös, mily hatalmas érzés is a szülőföld szeretete, a ragaszkodás ahhoz a talpalatnyi földhöz, melyen gyermekkorunk szük bölcsője ringott. A tehetősebbek idejében elmenekülnek s akiket nem köt ehhez a Jeruzsálem sorsára jutott városhoz semmi kincs, semmi gazdaság, az marad... marad a pusztító ágyutüzben, mert őt csak egy tartja itt, egy köti ide, a szegénysége mellett is boldog fészke, tűzhelye, melyet nem talál ő fel sehol kerek e világon, melyet ha elveszít, mindenét elvesztette.

Besötétül a város, sehol egy halvány fény, vagy egy pislogó mécs, csak a lecsapódó bombák tüze világítja meg olykor-olykor, mint a sötét csillagtalan éjszakát az ég eikkázó villáma. Mintha ez elátkozott király fekete városában járnánk, ahol tizenkét fejjű sárkány áll őrt, s okádjá a villámot, a tüzet.

Megyünk, menekülünk mi is e halál eljegyezte városból, hogy mint egy másik Lóth, vissza se nézzünk többé. A felrobbanó gránát tüze odaesal, de üz, hajt vissza bennünket ez az elátkozott némaság, mely egy virágzó város pusztulását jelenti...

Vajcsia Drágán a késő est néma csendjében harangszó fogad bennünket, követjük imádságos szavát s bemegyünk mi is a szüntültig megtelt templomba. A kitett oltári szentség előtt földig borul a nép és kérlelő imát mormol a pap, bűnbánó zsolozsma száll fel az Ég felé. Mi is imádkozunk... Az

ima megvigasztal, megtisztul fejünk a borús gondoktól; egy biztos, a „kétserkettő négy” igazságával biztos tudat hajtja át egész valónkat, hogy mi mégis győzni fogunk s ebben a tudatban az a fenséges, az a lélek-emelő, hogy e világraszóló győzelemből a honvédek, a magyar honvédek vették ki oroszlárészüket.

Áldja meg az Isten az otthoniakat, óvja, védje a haretéren küzdőket.

1915. november 15.

Szabados Pál.

A földgáz Nagyváradon.

Hat év alatt készül el a vezeték.

A háboru után, különösen ha a nagy küzdelem, — amint hisszük és reméljük — reánk nézve dicsőséges győzelemmel végződik, óriási közgazdasági fellendülés következik. Legerősebb lendületet várunk ipari és kereskedelmi tekintetben, főleg pedig gyár-és nagyipar téren. Bizton reméljük azt is, hogy a külföldi, különösen német tőke az eddiginél nagyobb mérvben jön be hozzánk, hogy gyártelepek alapítása által aknázza ki azt a sok természeti kincset, amelyek jelenleg kihasználatlanul hevernek.

Az ország keleti részén a nagyipar fellendülését intenzívebben mozditja elő az az óriási mennyiségű földgáz kellő felhasználása, amely a Királyhágón tuli országrész nagy területén rendelkezésre áll s kiaknázásra vár. Ehhez hasonló óriási mennyiségben Amerikán kívül sehol sem található a földgáz.

Eddig milliókat érő földgáz ment posékka s csak az utóbbi időben kerül értékesítésre valami csekély a természetadta kincsből.

A magyar kormány a háborus állapotok dacára, nagy előrelátással dolgozik a háboru utáni időre, hogy ha elérkeznek a béke napjai, minden téren kezdetét vehesse a munka.

Ezek közé az előkészületek közé tartozik az erdélyi földgáz kihasználására magyar és német tőkével alakult magyar földgáz r. t. megalakítása, amelyre nézve most terjesztette elő javaslatát.

A javaslat mireánk, nagyváradiakra is kiváló fontossággal bír. A földgázvezeték átengedésével a kolozsvári és marosvásárhelyi gázvezeték megépítésének és a gázszolgáltatás megkezdésének a kötelezettsége is biztosítva van, mivel a kormány javaslata szerint ki van kötve, hogy a *kolozsvári távvezeték* úgy kell méretezni, hogy az hat éven belül lehetővé tegye Nagyvárad gázellátását is.

Tehát aránylag rövid hat év múlva Nagyvárad hozzájut az olcsó világító és hajtóerőhöz. Különösen gyári és nagyipari tekintetben fontos ez Nagyváradra, mert kellő körültekintéssel a gyáripari vállalkozásnak egyik legfontosabb előfeltételét biztosítja.

Az állammal kötött szerződés már a földgáz árát is megszabja s ha tekintetbe vesszük, hogy a földgáznak a kalóriája 8700, tehát az eddigi mesterséges és jóval drágább gáz kalóriáját messze felülmulja. A földgáz ára világításra köbméterenként 15 fillérben, háztartásra 10 fillérben, a motorüzemnél fel-

használt földgáz árát 6 fillérben és a nagyipari gázfogyasztás árát 4 fillérben kötötte ki a szerződésben az állam.

Főleg ezek az árak nyújtanak erős kilátást arra, hogy a földgáz ide vezetőse úgy Bihar megyében, mint különösen Nagyváradon erős fellendülést hoz közgazdasági életünkbe.

A vármegyének már nincs nélkülözhető tisztviselője.

Bihar megye a múlt hóban.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap ülést tartott. Csupa sablonos ügy volt a tárgyszorozaton feltüntetve s így alig pár percet ülése vélt kilátás. Miskolczy Ferenc főispán 10 órakor nyitotta meg az ülést.

Az alispán időszaki jelentése után dr. Móricz Ernő megyei főorvos terjesztette elő jelentését a vármegye egészségügyére vonatkozólag. A jelentés szerint a vármegye egészségi állapota november havában kedvezőtlenebb volt, mint előzőleg.

A pénzügyigazgató jelentése szerint az adózás elég kedvezően folyt. Az egyes adónemek szerint a következő befizetéseket teljesítették: Egyenes adó címén 325089 korona folyt be. 1914. októberben 313.805 korona. Hadmentességi díjban 1915. októberben 4451 kor., 1914. októberben 8267 korona; jogilleték címén 1915. októberben 114.926 kor., 1914. októberben 108.610 korona; fogyasztási és italadóban 1915. októberben 736.107 kor., 1914. októberben 506.753 korona; bélyegjövédék fejében 1915. októberben 77.606 korona, 1914. októberben 46.426 korona; dohányjövédékben 1915. október hónapban 721.209 korona, 1914. októberben 364.038 korona.

A szokásos jelentések tudomásul vétele után Verner Kálmán árvasszéki elnök terjesztette elő jelentését az árvasszéki működéséről. A jelentés szerint az árvasszéki tisztikar minden erejét megfeszítve dolgozott a háború kitörése óta. Eddig még nagy nehezen sikerült az árvasszéket minden akadály nélkül elintézni, annak dacára, hogy a tisztikarnak igen tekintélyes része teljesít szolgálatot a harcstéren.

Az újabb sorozások alatt azonban a tisztikarnak egy még eddig szolgálatot teljesítő részét alkalmasnak találták és így december 6-án a munkaerő jelentékenyen fog csökkenni. A megmaradó létszámmal egyáltalán lehetetlenség a most egyre fontosabb jelentőségre emelkedő ügyeket elintéztetni.

Ha tehát valami megfelelő megoldásról nem gondoskodik a vármegye, akkor az árvaügyek intézésében nagy restauráció áll be.

Miskolczy Ferenc főispán az árvasszéki elnök jelentését minden tekintetben méltánylandónak tartja. Eddig a vármegyének sorosan a közigazgatási tisztviselők közül 52 tisztviselője teljesít szolgálatot a harcstéren. Más törvényhatóságok teljes tisztikara sem tesz ki 52-öt és Biharvármegyéből ennyi csak a harcstéren lévők száma. A vármegye tisztikara tehát méltó volt magához és meghozta azt az áldozatot ami főlébe helyezi más törvényhatóságoknak. Újabb

áldozatokat azonban most már nem hozhat a vármegye a közügyek hátránya nélkül. Ezért javasolja a főispán, hogy a legutóbb alkalmasnak talált tisztviselőket mentesse fel a vármegye. Verner Kálmán árvasszéki elnököt pedig hívja fel, hogy a legutóbb besorozott minden tisztviselő felmentése iránt tegye meg az előterjesztését.

A főispán javaslatát a közigazgatási bizottság egyhangulag elfogadta. E szerint a vármegyétől újabban egyetlen egy tisztviselő sem fog bevonulni katonai szolgálatra.

Internáltjaink sanyaru helyzete Franciaországban.

Egy internált levele a fogságból.

— Saját tudósítónktól. —

Tudvalevő dolog, hogy internáltjaink helyzete Franciaországban nem valami rózsás, nem egy titokban küldött levélből értesülünk erről, bár a franciák nagyban emlegetik a humanizmust, de ez csak kiabálás a nagyvilágba. Hogy milyen „humánusok“ a franciák, azt az alább közölt levél is fényesen bizonyítja, amelyet az egyik internáltunk titokban küldött haza. Ugyanis az internáltak feleségeit hazaengedték; egy ilyen nővel, aki egy magyar mérnök felesége, küldte haza levelét szüleinek az illető, aki Máv. hivatalnok és a háború előtt megbízatással járt Franciaországban. Mint ilyen került a franciák fogságába. A levelet, amely hűen tákrözteti vissza az internáltak életét, az alábbiakban adjuk közre:

Kedves Szüleim!

Tudom, meg lesznek lepelve, ha ezt a levelet megkapják, még pedig magyarul írva, mert hiszen innen a fogságból csak franciául lehet írni, magyarul nem. Ezt a levelet egy fogolytársam, egy magyar mérnök segítségével küldöm haza, aki a feleségével volt itt, azonban a feleségét haza engedték és 5 szives volt tőlem ezt a levelet átvenni és Bécsből továbbítani.

Nem tudom, előbbi francia leveleimet megkapták-e, azért itt leírom, amennyire lehet itteni helyzetemet. Szept. 23-án fogtak el, Batuába szállítottak, majd két hónapi fogság után Lambasbe, a központi börtönbe, ahol katonai felügyelet alatt vagyunk, de a fegyház ellátása alá tartozunk. Itt németek, magyarok és osztrákok kb. 90-en vagyunk és elég szomorú helyzetünk van. Az élelmezésünk a lehető legrosszabb. A kenyert és húst kivéve nem kapunk mást, mint száraz főzelékféléket, nevezetesen borsót, babot, rizst és makaront, aminek egyik része olyan karbolos szagú, hogy lehetetlen megenni, a másik része mindennek jó, csak főzeléknek nem.

Frise főzeléket, burgonyát, vagy ilyesmit egyáltalában nem kapunk és ha nem volna egy pár frankunk, amia tudunk magunknak venni valamit a kantióban, a szó szoros értelmében éhezniük, mint ahogy itt többen közülünk.

Egy kisudvar áll rendelkezésünkre, a melynek hossza 30, a szélessége 15 lépés. Ebben van elhelyezve egy deszkából összetákolat konyha és más helyiségek a legprimitív módon felépítve, amelyek ebben a rettenetes melegben olyan rossz szagot árasztanak, hogy főtünk valami betegségtől. Az udvar használata korlátozva van, nem szabad egész nap kint tartózkodni s így elképzelhető, mily kevés mozgást végezhetünk az

anélkül is kilencven embernek szűk udvaron. Énekelt, vagy valami hangszereken játékosan szigorúan tilos, a hangszereket elvették. — Mindenféle szigorú rendszabályokkal sújtanak bennünket és a legkisebb hibáért hetekre bebörtönzik az illetőt. A szobákban a földön elhelyezett vékony szalmaszékelyben alszunk, ami igen kellemetlen volt a télen, mert hideg és hó volt, mivel kb. 1200 méternyi magasságban vagyunk a Batuai hegyeken. Egy egy szobában 22—23 ember van elhelyezve.

Pár hónappal ezelőtt járt itt egy amerikai bizottság a német kormány kérelme folytán. Ezt tudta az itteni igazgatóság, mert friss szalmát adtak és két hónapi tilalom után megengedték, hogy újságot olvassunk, de mióta a bizottság elment, nagyon sanyargatnak bennünket, a legutóbbi katonai felügyelőség kicserélése alkalmával pedig a régi adjutáns egész nyíltan kijelentette az új vezetőknek, hogy a ki csak a legkisebbet tesz, zárják be, mert „az amerikai bizottság elment, nincs mitől félni.“

Ha írnak hazulról, csak franciául, vagy németül írhatnak, mert a más nyelven írt levelet nem kézbesítik, innen csak kizárólag franciául lehet írni és azokat nem küldik el, csak ha jó van benne, a mi helyzetünkről. A háborúról ne írjanak, mert ha sok jó van benne a mi részünkről, nem adják ide és különösen ne tegyenek említést erről a levélről, mert ha megtudja az igazgató, baj lesz.

Hadi-naplómból.

1915. aug. 12.

Egy faluból.

Az ég mindenfelől fenyegedően sötétedik, a fellegék tornyosulnak, az eső a levegőben csüng s nem sokára nyakunk közé szakad. Kettőztetett sietséggel igyekezünk mai utunk célját Horoszkai Wierkit elérni.

Utunk az orosz vandalizmust jelző pusztulással van szegélyezve. Egyáltalán mindenütt felgyújtott, lerombolt falvakon, felrobbantott hidakon vezetett utunk és lépten nyomon csak a pusztulás képe kísért.

Egy helyen gyönyörű kastély leketett. Most kapuja betörve, a kőkerítés szétrombolva. Az így is szép, festői parkban minden szétdulva, legázelve. A nagy gyümölcsösben minden fa kérge lerágva. Lovakat kötötték ezekhez a fához az oroszok. A kastély nagy erkélyes termét istállónak használták. A trágyát az ablakon dobálták ki, ahol az ablakfaig ér a szemét. A kastély mellett mély medrű patak folyik. Az egyik szobában egy fekete zongora roncsai, a falakon a tapéta bemocskolva, letépvé, a buktorok összetörve és az egyik sarokban a vaspénztár éhesen, üresen tátogtatja a száját. A rövid ideig tartó pihenő után neki indulunk ismét s mindegyik lelki szemei előtt lebeg az a kép: ma fedél alatt alszunk! Milyen nagy szó ez a katonáknál: fedél! A kényelem összes fogalma ebben a szóban van össze; nem fújhat meg a szél, nem ver meg az eső!

Megérkeztünk! Felsőbb parancsra a házakban aludni tilos a ragályos betegségtől való félelem, no meg a kellemetlen lakóeszkáktól való óvakodás miatt. A ház, melynek háta megett táboroztunk, hatalmas, elég jó karban levő épület volt. Az ajtón beléptem egyetlen tágas szobába, mely üres volt. Az óriási tűzhelyen kívül egy asztal, körülötte

néhány földbe vert lábú pad, egyetlen nagy száraz falevéllel bélelt pries, amely — úgy gondolom — az egész családnak fekvőhelyül szolgált. A bűz, szokásos, elviselhetetlen. Igyekeztem kifelé. Az ajtóban találkoztam négy kis gyerekkel. Piszkos arcuk, rongyos ruhájuk, elhanyagolt külsejük. A legidősebb 12—14 éves, a legfiatalabb 3 éves lehet. Elkézdünk beszélgetni! Az én összes szökínesen a „Chleba“, az övék a kórusban adott válassz „Seeko zabrali Huszkali“!

Az eső esni kezdett. Az eresz alá húzódva vártam, míg az eső eláll. Ugyancsak ide menekült, az eső elől, egy oroszul kintőn beszélő társam. Mihamar beszélgetésbe eredt a gyerekekkel, kérdezősködött a gyerekek szülei felől, akiktől bizonyára lehet vásárolni. Az idősebb fiú elmondja, atyját, Vaszilijt, aki gazdag ember volt, elvitték katonai munkálatok végzésére. Aztán kozákok vertek itt tanyát. A gyerek nagy bőbeszédűséggel elmondja, hogy a kozákok megették, elpusztítottak mindent. A lovaikat elvitték, a teheneket megették utolsó aprójóságukkal együtt. És őket kikergették s az egész időt az istállóban töltötték anyjukkal, aki folyton sirt, jajgatott. Mikor már mindenüket elvették az anyja kifakadt: „Miért bántok velem így, az ellenség nem bánta velem ilyen rosszul.“ Erre az egyik orosz felkapta a sarokból fegyverét (a gyerek a szobába vezet, hogy megmutassa melyik sarokból) és szuronyával keresztül döfte az anyját, erre a gyerek kiszaladt, mire néhány szomszédal visszatértek, akkorára már ástak a kozákok egy gödröt . . .

A gyerek ezt a rémséges dolgot a világ legtermészetesebb hangján, szinte közbönsen beszélte el, a kisebbek pedig szájatva hallgatták és néha-néha vetettek reánk egy-egy büszke boldog pillantást, hogy ők milyen nagy dolognak részesei . . .

Szegény kis egyszerű gyerekek! De jó is az Isten, hogy a magyar gyermekeket megkíméli hasonló sorstól.

— És miből éltek itt most?

A gyermekek egymásra néznek, a nagy fiú vállat von és feltessi a kisebbiket a priesre és az utána következőt. A harmadik már maga mászik fel és amikor rövid civalkodás után elhelyezkednek, a legidősebb utánuk mászik. Sokáig, nem is tudom meddig, néstem a négy kis árvát. Lassan besötétedett, künn szakad az eső. Kimegyek némán a házból, ahol a gyerekek már csendben alusszanak. Gyorsan bebujok a sátorba. Sokáig nem tudok elaludni. Arra az emberre gondolok, aki most hazájáért valahol dolgozik és talán nem is tudja, hogy jószága, gazdasága elpusztult, hogy ő már koldus, szegény, gyermekei árvák . . .

Hadiönkéntes.

* **Zsuzsi kisasszony** a Rákóczy-úton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád. Te szőke gyermek. Háborus lemez ujdonságok. Hangszerek hegedük, gramafonok eladása és javítása olesóárban. Hár különlegességek.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/E.

Felhívás

a kereskedő és iparvállalat tulajdonosaihoz!

A közgazdasági élet már hónapok hosszú sora óta hozzászokott és alkalmazkodott ahhoz az új rendhez, melyet a háboru teremtett meg és úgy látjuk, hogy az ipari és kereskedelmi vállalatok tulnyomó része kedvező üzleti eredményeket ér el a háborus konjunktúrákban s forgalmuk visszakerült a rendes üzleti élet medrébe, sőt: akár hány olyan cég és vállalat van, a melynek kedvezőbb a helyzete, mint a béke idejében.

Általánosan ismert igazság, hogy a háboru legjobban sújtja a megszábott fizetésből élő társadalmi rétegeket és a kereskedelem és ipar körében a kereskedelem mindennemű munkását, vagyis: a magánalkalmazottakat. Ezeknek némiképp segíteni evakis úgy lehet, ha a magán cégek és részvényes vállalatok szintén simulnak a háboru új rendjéhez és drágasági pótlékot adnak alkalmazottaiknak.

Miért is felkérjük az ipari és kereskedő vállalatok tulajdonosait, illetve igazgatóit, hogy tisztviselőinek a háboru tartamára háborus drágasági pótlékot adni sziveskedjenek s ez által a rendkívüli időben rendkívüli módon nyújtsanak segítő kezét.

Nagyvárad, 1915 december hó 1.

A nagyváradai Kereskedelmi és Ipar-kamara:

Dr Moskovits József sk, Dr Sarkadi Lajos sk,
elnök. titkár.

HIREK

* Rendkívüli városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága szombaton, december 4 én délután rendkívüli közgyűlést tart. Ez alkalommal a város tejjel való ellátásának, illetve 200 darab hollandi tehénnek beszerzése kérdésében és a hus és zsír ellátása szempontjából 2000 darab sertés hizlalására tett ajánlatok elbírálásának kérdésében határoz a törvényhatóság.

* **A Mária-kongregáció a beteg katonákért.** A pramontrei főgimnázium Mária-kongregációja is ki fogja venni a részét a társadalom azon nemes lelkű mozgalmából, amely a beteg katonák részére a karácsony szent estéjét kedvessé és felejthetlenné akarja tenni. December 8-án délelőtt 11 órakor a Katolikus Kör díszteremében ünnepélyt rendez 50 fillér belépődíjjal s a tiszta jövedelem 50 százalékát a főgimnázium és akadémiai kórházak beteg katonáinak karácsonyfájára adja. A tartalmass programot a napokban közöljük s a rendezőség 1000 meghívót fog kibocsátani.

* **Vas huszfilléresek.** Bécsből táviratozzák: A Neue Freie Presse közli, hogy német példára a magyar és osztrák pénzügyi kormányok is fognak váltópénzt veretni vasból. Egyelőre csupán 20 filléresek veretéséről van szó és ilyen irányban már megtörtént az intézkedés.

* **Kongregációi élet.** Az Urnök Mária Kongregációja ma délután 5 órakor, az Urak Mária Kongregációja pedig este fél 7 órakor tartja rendes összejövetelét a megszokott helyen.

* **Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király Siguun laudisszal tüntette ki dr Faragó József 101. gyalogezredbeli tartalékos főhadnagyot, Vársárv Géza 37. gyalogezredbeli nyug. százados, Hidegvölgyi Bun Aristides 7. huszárezredbeli hadnagyot, Ploier Jenő 1. huszárezredbeli és Moldován László 1. huszárezredbeli tartalékos hadagyot, Nagy Zoltán 37. gyalogezredbeli 1. osztályú számvivő altiszt és Popelsky Mihály 70. gyalogezredbeli szakaszvezető, em. őrmester a koronás ezüst érdemkeresztet kapták a vitézségi érem szalagján.

* **Az esztergomi nagyprépost halála.** Esztergomból táviratozzák a Magyar Kurirnak: November 29-én, hűtfőn hajnalban háromnegyed öt órakor hosszas szenvedés után befejezte földi pályafutását dr Blümelhuber Ferenc prelátnak-kanonok, az esztergomi főkáptalan nagyprépostja. Az elhunyt matuzsálemi kort ért, amennyiben 1824. január 12-én született a tolnamegyei Dunaföldvár községben s így alig hat hét választotta el attól, hogy életének 92 ik évét betöltse. Imár 8 éve volt aranyismés áldozára az esztergomi főegyházmegyének, amely az ő halálával eddigi nesztorát vesztette el. Az elhunyt főpapot még a szabadságharc előtt, 1847 ben szentelték áldozópappá. Előrehaladott korára való tekintettel már évek óta visszavonultan élt esztergomi kanonoki házában. Temetése tegnap szerdán délelőtt volt. Az elhunyt nagyprépost hátrahagyott végrendeletében általános örökösévé az esztergomi főegyházmegye papi nyugdíjgyuletat tette meg.

* **Selejtes katonalovak a gazdáknak.** A gazdák loállományának legnagyobb részét hadieslokra lefoglalta a katonaság. A gazdák, ezek között a váradvelencei közbirtokosság az iránt kérvényezett Nagyvárad városánál, hogy a kincstártól hadi eslokra nem alkalmas selejtes lovakat kapjanak. Hlatky Endre főispán e tárgyban előterjesztést intézett a földmivélsügyi miniszterhez, ahonnan azon választ kapta, hogy Biharvármegye részére, a vármegye főispánjának közbelépésére több ízben engedélyezett selejtes lovakat s visszaélések kikerülése végett Nagyváradra külön selejtes lókiosztást nem engedélyezhet. Megjegyzi, hogy egyszerre két lónál többet senki sem kaphat, de ezt is csak mezőgazdasági esloka. Nagyváradon írják össze a kérvényezőket s lépjen a főispán érintkezésbe Biharvármegye főispánjával, hogy a vármegyébe irányítandó selejtes lovakból Nagyvárad is részesüljön megfelelő hányadban. A főispán utasította a polgármestert, hogy a kérvényezőket irassa össze.

* **Halálozás.** Zách József Máv. ellenőr, biharpüspöki állomásfőnök és tart. honvédszázados nov. 30 án 40 éves korában, rövid szenvedés után elhunyt. Az elhunyt földi maradványai ma d. u. fél 4 órakor lesznek a biharpüspökii vasut állomásnál beszentelve, a temetése pedig 3-án d. e. 9 órakor lesz az olasz plebánia templomban tartandó szentmise után az olasz temetőben. Az elhunyt, akit felesége és két gyermeke gyászol, sógora volt Komlóssy József gazdasági tanácsosnak.

* **A villamosmü magyar szentet is szállít.** A városi villa nosmü a következő értesítést teszi közzé: A városi villa nosmü értesíti a közönséget, hogy a telepen 20 wággen, fütési eslokra alkalmas petrószényi darabos szén áll rendelkezésre, amelynek eladására a villa nosmü rendeléseket elfogad. Az utóbbi napokban oly nagyarávü

volt a porosz szén igénybevétele, hogy a telepen levő készlet majdnem teljesen ki merült, mely ekkor porosz szénre rendeléseket kis mértékben és a még rendelkezésre álló eszköly készlet erejéig fogad el a villamosmü. A magyar szén ára székben házhoz szállítva 5 korona 40 fillér. Aki a szénét saját fuvarjával szállítja lakására, annak szét métermázasánként 60 fillérrel olcsóbban számítja a villamosmü. A szén ára a villamosmü pénztáránál előre fizetendő. Megjegyzendő, hogy egy-egy fogyasztó hetenként legfeljebb 6 métermássa szénét vehet igénybe. Viszontelérusítóknak pedig szénét a villamosmü egyáltalában nem ad el. Nagyvárad, 1915 december hó 1. Nagyvárad város villamosműve.

* **Adomány.** Lánszky Paula 20 koronát juttatott szerkesztőségünkbe a rökant katonák részére. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* **Hirtelen halál.** Siehermann Jetti 65 éves nő tegnap este Körös-utcán egy barátja társaságában igyekezett hazafelé, mikor a 47. számú ház előtt hirtelen rosszul lett. Az idős nőt az odasiető katonák fogták fel és szállították lakására. Mire a segítségül hívott orvosok megérkeztek Siehermann Jetti már halott volt. Az orvosok a halál okául szívvelhűdést konstatáltak.

* **Meghosszabították a fémtárgyak beszoigátatását.** A hivatalos lap közli, hogy a honvédelmi miniszter a fémtárgyaknak a hadicélokra való beszoigátatását, amely nov. 30 án lejárt, január 31-ig meghosszabította.

* **Tűz a honvédiaktanyában.** Tegnap este 11 óra után hangos tűzi lármá verte fel a Rulikovesky-utcát. A honvédiaktanya egyik legénységi hákiszobájában a kályhától kipattanó parázs meggyújtotta a padlót s az nagy lánggal égni kezdett. Azonnal alarmizták a legénységet és a tűzoltóséget, akik kivonulván, hamarosan eloltották a tüzet. A kár jelentéktelen.

* **A kamara értesítései.** Az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy a keresk. m. kir. miniszter ur a mértékekről, ezek használatáról és ellenőrzéséről szóló rendeletek módosítását, illetve azok kiegészítéséről kiadott rendeletét megküldötte a kamarának. A rendelet az ujonnan megállapított mérték-hitelesítési díjakat is tartalmazza. Az új rendelet a hivatalos órák alatt a kamarai irodában bárki által megtekinthető. — A keresk. m. kir. miniszter ur megküldte a kamarának a hitelesítés alá bocsátható mértékek és mérőeszközök kellekei, azoknak az első és időszakos hitelesítések, valamint a közforgalomban szabályszerű értéktől megengedhető eltérései, továbbá az azokon alkalmazandó hitelesítési bélyegek alakja tárgyában kiadott rendelet kiegészítését és módosítására vonatkozó újabb rendeletét, amely a hivatalos órák alatt a kamarai irodában megtekinthető. — Az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy a magyar-osztrák csapatok által Orosz Lengyelországban megszállott területeken Lubartov és Novo Aleksandrya helyeken felállított I. oszt. hadtápposta s távírhivatalok, továbbá a Zarkiban felállított II. oszt. hadtápposta hivatal a magánforgalomba is bevonattak. E helyekkel ugyanazok a küldemények válthatók, mint a többi I. oszt. hadtáppostahivattal. — A magyar szent korona országai és a német csapatok által Oroszországban megszállott területek közti magán posta és távírdaforgalom még berendezve nincsen, ennél fogva a postahivatalok ilyen postaküldeményeket fel nem vehetnek. Nagyvárad, 1915 november hó 30. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Dr Moskovits József sk. elnök. Dr Sarkadi Lajos sk. tákár.

* **Inteligens keresztény családnál** keresek egy **butorozott szobát** december elsejére, esetleg teljes ellátással. Cim a kiadóhivatalban.

* **Értesítés.** A Polgári Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett II. kibocsátású hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsvay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: **Farkas-féle hurut-szeletkét.** Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/E. Telefon: 13—02.

* **Kiadó butorozott szobák** modern berendezéssel, egy és két ágygal, hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor-utca 4.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

* **Kossuth-utca Sas-palota. Telefon: 635. sz. Aszódy** 8-féle zamatu pörkölt kávéi izre és zamatra utánozhatatlan, kávépörköldöm kora reggeltől késő estig a fogyasztók rendelkezésére áll, nagymennyiségben teák, rumok, kakaó, csokoládék, szardiniák, sajtok, szalámi, Kugler Gerbeaud cukorkák. Színházba, Apolló, Uránia és Vigadó moziba járók cukorkát Aszódytól Kossuth-utca, Rákóczi uton, Zöldfa passzás és Kossuth-utcai passzásban vásárolhat főzletli árak szerint, kávékrém 1 darab 2 fillér, 1 nagy rud csokoládé 16 fillér. Kossuth utcai passzásban külön halkonzerv üzletemben kaphatók összes fajta pácolt halak, u. m. osseo, fillé, tengeri hal, mely pótolja a húst, stb. stb Karácsonyra és Mikulásra még soha nem létező óriási nagy szaloncukorka vásár és sok ajándéknak való édességek kaphatók. Katonai postaküldés és haretéri dobozok megtöltése üzleteimben árukkal együtt beszerezhető. Üzleti vállalatom: Főzlet: Kossuth utca, I-ő fiók: Sas-passzage halüzlet, II-ik fiók: Zöldfa-passzage kabarival szemben, III-ik fiók: Csokoládé Király Rákóczi-ut Orsolya-zárda.

* **Három liter Családi rumot** készíthet bárki pár percz alatt a Farkas-féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea-kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

* **A Nagyvárad Hiteibank** nál jegyzett II. hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények beszoigátatása ellenében átvehetők.

* **Családi rum vaniliával vagy ananász** izzel literje K. 380. Mindenféle likör essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 120. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

x **Kiadó lakások.** 5si-tör 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

* **Ingatlan eladás.** Nagytelky-utca 3. szám alatt ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutásos áron azonnal eladó. Részletes föltételt megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungaria cipőgyár r.t

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Csütörtökön: **Tanítónő.** (A címszerepben Fodor Ellával.)
Pénteken: **Bőregér.**
Szombaton: **Vasgyáros.** (E. Kovács Mária és Fodor Ella fellépte.)
Vasárnap délután: **Ártatlan Zsuzsi.**
Vasárnap este: **János vitéz.** (A címszerepben Komáromy Gizivel.)

A tanítónő. Ma este kerül színre Bródi Sándor kiváló szépségű színműve: **A tanítónő**, amely es alkalommal teljesen új szereposztással jut a közönség elé. A címszerepet Fodor Ella játssa és ifj. Nagy István pompás szerepében Bihari Akos lép fel, akinek szereplését mindenkor a legnagyobb örömmel fogadja a publikum.

ZENE ÉS MŰVÉSZET

Kubelik Jan hangversenye.

Nagyváradnak nem igen lehetett eddig sem panasza amiatt, hogy kiváló zenei élvezetekben részünk nincs. A tegnapi hangverseny azonban olyan eseménye volt Nagyvárad város művészi életének, amely hosszú időn át feledhetetlen marad.

A Vörös Kereszt Egyület és a nagyvárad hadiárva javára rendezett jótékonyeslu hangverseny hozta közénk a ma élő legkiválóbb hegedűművészt, **Kubelik Jant**, osztrák föld szülöttjét, ma a magyar nemzet tagját, az egész művészetkedvelő világ ünnepeit kedvencét. Aki tegnap Kubeliket hallotta, az nem fogja tudni találni a róla szóló legdiesőbb kritikát sem. Az ő kezében a hegedűnek mintha lelke volna, mintha az a száraz fa érezni tudna.

A legnagyobb technikai nehézségeket játszva küzdi le. Szézületesen biztos a játéka, a művészi tökély legmagasabb fokán vannak flageolettjei, staccatói, futamai. Lehetetlen megmondani, előadott műsorozmái közül melyikben volt több művészi tökély? Tartini C-moll szonátájában, Goldmark hegedűversenyében, Schubert-Wilhelm gyönyörű Ave Mária-jában ép oly tökéleteset nyújtott, mint Dvorzak játszian könnyed s felülmulthatatlan művészettel előadott Humoreszkjében, Wieniavszky Scherzo-Tarantellájában vagy Sarasate pompás eigánydalaiban. A közönség alig akart kifogni a tapsokból, kihívásokból. A világhírű művészt zongorán **Dienzl Oszkár** kísérte, Kubelikhez mindenben méltó kíséretet adván. Dienzl Oszkár egy Strauss-keringő átirattal önálló zeneszámmal is szerepelt és ezzel is viharos tapsokat provokált.

A Vigadó nagyterme egészen megtelt előkelő, műértő közönséggel.

Legujabb táviratok.**Az ellenzék tanácskozása.**

Budapest, december 1. (Saját tud.) Az ellenzéki pártok elnöki tanácsa este ülésezett, amely alkalommal elhatározták, hogy az indemnitásnál nagy vitát indítanak.

A magyar nyelv tanulása Bécsben.

Budapest, december 1. (Saját tud.) Bécsből jelentik, hogy a magyar nyelv megtanulását lehetővé tegyék a bécsi középiskolákban nem kötelező tanfolyamokat rendeznek, a melyre már is számosan jelentkeztek.

Péter király menekülése.

Budapest, dec. 1. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik, hogy Péter király Szkutariba való menekülése 36 óra hosszat tartott igen rettenetes időben a veszemeny Putnikkal és Pasicscsal.

Angol lord a békéért.

Budapest, dec. 1. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Haldane lord kijelentette, hogy az összes hatalmaknak közre kell működniök, hogy a békét helyreállítsák, megakadályozzák Anglia megkárokozását és Németországnak a fegyverkezés sulya alatti tönkremenését.

Sarrailé a döntő szó a Balkánon.

Genf, december 1. A francia kormány korlátlan hatalommal ruházta fel Sarrail tábornokot. Jogkörénél fogva önállóan dönthet abban a kérdésben, vajjon a hadműveleteket folytassa-e, vagy teljesen abba hagyja.

Feszül a viszony Görögország és az antant közt.

Budapest, december 1. (Saját tud.) Athénből jelentik: A Görögország és az antant közötti viszony feszültebb lett. A görög kormány kivethetetlennek mondotta az antant követelését, hogy a szövetségesek által megszállott területeiről a csapatokat visszavonja.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. FAPP KAROLY.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
35130—1915. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minister urnak 328206—915. számú távirati rendelete alapján közhírré teszem, hogy az alkalmazásban álló és november 30-áig szabadságot gőz és motoreke gépészek és fűtők további rendelkezésig bevonulni nem tartoznak, valamint, hogy december 6-án az 1878—1890 és 1892—1894 évi születésű és a most megtartott pótszemle alkalmánál talált gőz és motoreke gépeknél alkalmazott gépészek és fűtők sem tartoznak ezen napon bevonulni. Nagyvárad, 1915 november 29. Rimler Károly polgármester.

VIGADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

**Ma, csütörtökön
december 2-án**

**délután 6 órakor, este fél 8 órakor
és este 9 órakor**

**Király Pál fővárosi író
háborus előadása**

EURÓPA TRAGÉDIÁJA

Hadtörténelmi hazafias kritikai tanulmány, 100 színesen vetített és szenzációs eredeti harctéri mozgófényképpel.

Szövegét írta és előadja: **Király Pál.**

**Mozgófényképek sorozata
„Európa tragédiája”-ól.**

Kép a német császár életéből.
Győzelmi ballet.
A belgiumi harctér.
Lille bombázása.
A Dardanellák (színes mozgó).
Az osztrák-magyar flotta a háború tüzében.
A keletporoszországi rémnapok.
Az első sebesültek megérkezése Budapestre.
A gyermekháború (bohózat).
A Kaukázus (színes mozgó).
A gyorsfolyású Bug.
A gorlicei gránátvihar.

**Rendes helyérek. — Bővebbet
a színlapokon**

December 1-től mindennap előadás.

Nagyvárad város tanácsa.

33726—1915 szám.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a m. kir. honvédelmi minister ur 1915. évi november 11-én kelt 242790—1915 számú körrendeletével a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. 36 §-a és az 1914 évi L. t. c. 17 §-a alapján a következőket rendelte:

1. § A kit a hatóság a törvény értelmében személyes vagy dologi hadiszolgáltatásra kötelez, az a hatóság rendelkezésének az abban megszabott módon és időben pontosan eleget tenni köteles és az alól a kötelezettek szökéssel, elrejtéssel, fondorlattal vagy bármi egyéb módon magát jogosulatlanul kivonnia vagy azt megkísérelnie nem szabad.

2. § Oly tárgyat a mely a törvény értelmében hadiszolgáltatásként igénybevehető, az átengedési köteletség kijátszása végett elrejteti, eltűnik, használhatatlanná teszi vagy az átengedésre kötelező hatósági rendelkezés vétele után őrzésének rendes helyéről eltávolítani nem szabad.

A hadiszolgáltatás tárgyának a hatóság vagy közvetlenül a katonaság által való elvitelét, birtokba vagy használatba vételét a kötelezett ellenszegülés nélkül tűrni köteles.

3. § Aki a jelen rendelet rendelkezését megszegi, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914 M. t. c. 17 §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanily büntetés alá esik az is, aki mást a jelen rendelet rendelkezéseinek megszegésére szándékosan reábir vagy reábirni törekszik.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok jároak el.

4. § E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

A fentebb közölt miniszteri körrendelet folytán figyelemztetem mindazokat, a kik a hatóság által személyes vagy dologi hadiszolgáltatásra kötelezetteknek, (katonai celokra igénybevevett munkásokat, fuvarosokat, a hadiszolgáltatási törvény alapján igénybe vett ingatlanok tulajdonosait etc.) hogy ezen kötelezettségeiknek a jelenlegi viszonyok között mindenképpel álló cél: a haderő érdekében feltétlenül és pontosan tegyenek eleget, mert ellenesetben a kihágást elkövető egyénnel szemben a kihágási büntető eljárás meg fog indittatni.

Nagyvárad, 1915 november 17.

Rimler Károly
polgármester.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:
NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514. TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a **WOLFRAM LÁMPÁK** ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, izzólámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Hirdetmény.

A világháború folytán a nyers anyagok behozatala Magyarországra területére csaknem teljesen lehetetlenné vált és így a hadsereg részére szükséges nyers anyagokat a belső-
dön kell beszerezni. Ennélfogva felhívja a rendőrfőkapitányi hivatal Nagyvárad város határis érzelmű, s minden nemzeti akcióban áldozatkész közönségét, hogy a birtokában levő ócska ruhanemű, gyapot vagy rongy, takaró, pokróc, továbbá mindenféle gummi és kautsuk tárgyakkal az Országos Központi Hitelszövetkezet helybeli szervei által leendő

összegyűjtését elősegítsék s minden tekintetben rajta legyenek, hogy nevezett tárgyaktól minél több gyűljön össze hadügyi célokra, mert az ily módon begyűlt anyagok ipari feldolgozás útján újra hasznosítani fognak.

Erre az akcióra különösen a gyermekek vehetők eredményesen igénybe, akik a különféle tárgyak gyűjtésével ugyanis szívesen foglalkoznak. Az összegyűjtött anyagok az Országos Központi Hitelszövetkezet helybeli csoportjának adandó át, ahonnan a fővárosba díjtalan szállítatnak föl.

Nagyvárad, 1915. november 24 én.

Rendőrfőkapitány.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészei e vonatkozó s a m. kir. Pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1915. évi Házbér és Házosztályadó kivetési lajstromok az 1909 évi XI. t. cz. 4. §-a értelmében folyó évi november 28-tól december 4-ig nyolcz napi közszemlére a városi adóhivatalnál kitétetnek és pedig:

az Olasz (I. sz. kerület) városrésze nézve a 21. szobában
a II. kerület (Újváros és Külváros) nézve a 14-ik sz. szobában és a III-ik Vár-alja, Velence, Csillagváros és a Hegyközségre nézve a 26-ik sz. szobában.

Miről az érdekeit adózók azon figyelemzetéssel értesítettnek, miszerint a jelzett lajstromokban terhükre kivetett adókat a kitétt helyeken megtekinthetik és az ellene netaláni felszólamlásokat — az adózók, akik ezen adónemmel már előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, akik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adóközségükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt, — a kir. Pénzügyigazgatósághoz benyújthatják.

A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá vétetni nem fog.

Nagyvárad, 1915. évi nov. hó 28 án.

Városi adóhivatal.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házában két kétszobás lakás kiadó. értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Nagyváradfi fióközletek :
Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Bakóczy-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradfi fióközletek :
Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Bakóczy-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.

fióközleteiben.

Gyarmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióközlet az ország összes nagyobb városaiban.